

ધોરણ ૬ અને ૧૦ માં ભણતા અનુસૂચિત
જાતિના વિધાથીઓને ભારત સરકારની
પ્ર.મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ યોજના અન્યે
શિષ્યવૃત્તિનો લાભ આપવા બાબત.

ગુજરાત સરકાર
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ
સચિવાલય, ગાંધીનગર
કારબન્. પીએમએસ/૧૩/૨૦૧૨/૪૦૫૫૨૯/ગ,
તારીખ: ૧૮/૭/૨૦૧૩

વચ્ચાણમાં લીધા :-

- (૧) ભારત સરકારશીના સામાજિક ન્યાય અધિકારીતા મંત્રાલય, નવીદિલ્હી નો.તા. ૧૨/૯/૨૦૧૨ નો
અ.સ. પત્રક ના. ૧૦૧૧/૦૨/૨૦૦૮/એસસીડી-વી
- (૨) નિયામક અનુસૂચિત જાતિ ડલ્યાણ ગુજરાત રાજ્ય ગાંધીનગરના તા.ક/૭/૨૦૧૨ ના પત્રકમાંથી
અજીક/ગ-૧/૧/૨૦૧૨-૧૩/૪૫૬૦
- (૩) ગુજરાત સરકારના સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગના તા.ક/૭/૨૦૧૨ના કારબ ક્રમાંક
અજીક/૧૦૨૦૧૧/ન.બા.૪૮/ગ
- (૪) ગુજરાત સરકારના સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગના તા.૧૩/૪/૨૦૧૨ ના કારબ ક્રમાંક
અજીક/૧૦૨૦૧૧/ન.બા.૨૮/ગ

૫ રાખા:-

ધોરણ ૬ અને ૧૦ માં ભણતા અનુસૂચિત જાતિના વિધાથીઓનો શાળા છાડવાનો દર (ડ્રોપ આઉટ)
ધરાડવા તથા તેમના વાલીઓને બાળકોના શિક્ષણ માટે આણિક રીતે મદદગર થવાના હેતુથી ભારત
સરકારશીના વચ્ચાણ (૧) પત્રના પત્રથી ભારત સરકારની પોરણ ૬ અને ૧૦ માં ભણતા અનુસૂચિત
જાતિના વિધાથીઓને પ્ર.મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ યોજના તા.૧/૭/૨૦૧૨ થી અમલમાં મુકવાની બાબત
સરકારશીના વિચારણા હેઠળ હતી.

પુનઃ વચ્ચાણના અંતે વચ્ચાણ લીધેલ ક્રમાંક-(૧)માં દર્શાવેલ ભારત સરકારશીના
તા.૧૨/૭/૨૦૧૨ના પત્રથી આ યોજના ભારત સરકારે અમલી કરેલ છે; જે રાજ્ય સરકાર ધ્વાર સ્વિકાર
કરી અમલમાં મુકવાનું આથી કરવામાં આવે છે:

નીચેની શરૂતોને આધિન રહી આ યોજનાનું અમલિકરણ કરવાનું રહેશે.

૧. આ યોજનાનો અમલ તા.૧/૭/૨૦૧૨ થી કરવાનો રહેશે.
૨. આ યોજનાનો હેતુ ધો. ૬ અને ૧૦ માં અલ્યાસ કરતો અનુસૂચિત જાતિના વિર્ધાથીઓને શિક્ષણ માટે
પ્રોત્સાહન મળે તે માટે નાણાંકીય સહાય આપવાનો અને તેમની પોષ્ટ મેટ્રીક સ્તરે પ્રગતિની તકો
વધારવાનો છે.
૩. આ યોજના હેઠળ લાલ મેળવતો વિધાથી અન્ય કોઈ પ્ર.મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિની યોજના હેઠળ લાલ
મેળવી શકશે નહીં.

૪. આ યોજના હેતુ રૂ. ૨૦૦ (બે) લાખ સુધીની વાર્ષિક આવક ધરાવતા અનુ.જાતિના વાલીઓના બાળકોને નીચે મુજબ શિષ્યવૃત્તિની રકમ મળવાપાત્ર થશે.

વિગત	ડેસ્કલર (રૂ.)	ફોસ્ટલર (રૂ.)
શિષ્યવૃત્તિ પ્રતિ માસ (દશ માસ માટે)	૧૫૦/-	૩૫૦/-
બુક્સ અને એડફોકગ્રાન્ટ (વાર્ષિક)	૭૫૦/-	૧૦૦૦/-

૫. વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ માટે વંચાણ (૩) અને (૪) પરના ઠરાવોની રાજ્ય સરકારશીની પ્ર.મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ યોજનામાં રૂ. ૨૦૦ (બે) લાખ સુધીની આવકમણ્ણા ધરાવતાં ધો.૬ અને ૧૦ના પાત્ર વિધાર્થીઓને તા.૧/૭/૨૦૧૨ થી આ યોજનાનો લાભ આપવાનો રહેશે અને આ વિધાર્થીઓને જરૂરી તફાવતની (વધારાની) રકમ ચુકવવાની રહેશે. વંચાણ (૩) અને (૪) પરની રાજ્ય સરકારશીની યોજનાના ઠરાવો મુજબ ધો.૬ અને ૧૦માં અભ્યાસ કરતા વિધાર્થીઓની પ્ર.મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ યોજનાનો લાભ રૂ.૨૦૦ (બે) લાખની વધુ આવક ધરાવતા વાલીઓના બાળકોને હાલના દર મુજબ આપવાનો રહેશે.

૬. નિયામકશી, અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર જાતા આ યોજના માટે ફડ મેળવવા દર વિષે સમય મળ્યાં ભારત સરકારને દરખાસ્ત કરીને મેળવી લેવાની રહેશે.

૭. આ યોજનાનું અમલીકરણ સાથે જોડેલ પરિશિષ્ટ-૧ મુજબ કરવાનું રહેશે. યોજના અંગેનું આપરી અર્થઘટન વંચાણ લીધેલ કમ-૧ પરના ભારત સરકારના તા.૨૨-૫-૨૦૧૨ ના મૂળ અંગેજુ પત્ર મુજબ કરવાનું રહેશે.

૮. આ અંગેનો ખર્ચ નીચેના બજેટ સદરે ઉધારવાનો રહેશે.

માંગણી નં.- ૧૫ આયોજન

મુખ્યસદર- સરપ અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને અન્ય પણતવગોનું કલ્યાણ.

પેટા મુખ્ય સદર - ૦૧ અનુસૂચિત જાતિઓનું કલ્યાણ.

ગૌણસદર - ૨૭૭ શિક્ષણ

પેટા સદર- ૩૫- ધો. ૬ અને ૧૦ ના અનુ.જાતિના વિધાર્થીઓ માટે પ્ર.મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ.

(કિન્ન પુરસ્કૃત યોજના).

આ કુકમ્યો આ વિભાગની સરખાકમાંકની ફાઇલ પર નાણી વિભાગની તા.૧૫/૮/૨૦૧૨ ની નોંધથી તથા સરકારશીની મળેલ સંમતિથી રવાના કરવામાં આવે છે.

ગુજરાતના રાજ્યપાલકીના કુકમ્યી અને તેમના નામે,

(શ. શ. ખડિયા)

ઉપ સચિવ

સામાજિક ન્યાય અને અપિકારીતા વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર

પ્રતિ,

માનદુખ્યમંત્રીશીના અંગત સચિવશી, ગાંધીનગર

માન.મંત્રીશી, સામાજિક ન્યાય અને અપિકારીતા વિભાગના અંગત સચિવશી, સચિવાલય, ગાંધીનગર

પરિશીષ્ટ-૧

અનુસૂચિત જાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે

પ્રિ-મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિની

કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના

માર્ગદર્શક સૂચનાઓ

(ગુજરાતી અનુવાદ)

ભારત સરકાર

સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા મંત્રાલય

નવી દિલ્હી

જુલાઈ-૨૦૧૨

ધોરણ-૬ અને ૧૦ માં અભ્યાસ કરતાં અનુસૂચિત જાતિના
વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રિ-મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિની કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના

(તા.૦૧-૦૭-૨૦૧૨ થી અમલી)

વિષય-સૂચિ

ક્રમ	વિષય	પૃષ્ઠ નં.
૧	પૃષ્ઠભૂમિ	૨
૨	ઉદ્દેશ	૨
૩	કાર્યક્ષેત્ર	૨
૪	પાત્રતાની શરતો	૨
૫	માતા-પિતા/વાલીની વાર્ષિક આવક	૨
૬	શિષ્યવૃત્તિનું મૂલ્ય	૩
૭	ઉમેદવારોની પસંદગી	૪
૮	એવોડનો સમયગાળો અને નવીનીકરણ	૪
૯	શિષ્યવૃત્તિની ચૂકવણી	૫
૧૦	એવોડ ચાલુ રાખવાની શરતો	૫
૧૧	યોજનાનો પ્રચાર અને અરજીઓ મંગાવવી	૫
૧૨	અરજીની કાર્યપદ્ધતિ	૬
૧૩	શિષ્યવૃત્તિ ચૂકવવાની રીત	૬
૧૪	કેન્દ્રીય સહાયનું સ્વરૂપ અને શરતો	૭
૧૫	પ્રતિબધ્ય જવાબદારીની રાજ્યો/સંઘપ્રદેશોમાં તબદીલ	૭
૧૬	કેન્દ્રીય સહાય માંગવા તથા છુટી કરવાની કાર્યરીતિ	૭
૧૭	દેખરેખ -નિયંત્રણ	૮
૧૮	યોજનાની જોગવાઈમાં ફેરફાર	૮

ધોરણ-૮ અને ૧૦ અલ્યાસ કરતા અનુસૂચિત જાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે પૂર્વેની શિષ્યવૃત્તિ
(તા.૧-૭-૨૦૧૨ થી અમલી)

૧. પુષ્ટભૂમિ

સંવિધાનના ભાગ-૪ ની કલમ ૪૭ (રાજ્યનિતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંત) લોકોના નબળા વર્ગના, ખાસ કરીને અનુસૂચિત જાતિઓના શૈક્ષણિક અને આધ્યાત્મિક હિતોને પ્રોત્સાહન આપવા રાજ્યને આજ્ઞા કરે છે. એજ ભાગની કલમ-૩૮ (૨) આવકનો અન્યાય ઓછો કરવાની અને વ્યક્તિત્વો જ નહીં, બલકે જુદા જુદા વિસ્તારોમાં રહેતાં લોકના જીથ અને જુદા જુદા ધ્યાંધ્યામાં રોકાયેલાઓની પણ પરિસ્થિતિ, સુવિધાઓ અને તકોમાંનો અન્યાય દૂર કરવાની કોશિશ કરવાની આજ્ઞા આપે છે.

૨. ઉદ્દેશ

યોજનાના ઉદ્દેશ નીચે મુજબ છે.

(ક) વર્ગ-૮ અને ૧૦માં અલ્યાસ કરતાં અનુસૂચિત જાતિના બાળકોના માતા-પિતાને એમના પાલ્યોના શિક્ષણ માટે સહાય કરવી જેની ખાસ કરીને પ્રારંભિકથી માધ્યમિક તબક્કા સુધીની સંકાશ અવસ્થામાં અધ્યાત્મિક અધ્યાત્મિક અધ્યાત્મમાં અધ્યાત્મમાં અધ્યાત્મ છોડી જવાનું પ્રમાણ ઘટાડી શકાય, અને

(ખ) પૂર્વ-મેટ્રીક તબક્કાના વર્ગ-૮ અને ૧૦માં અનુસૂચિત જાતિઓના બાળકોની સહાયતા સુધીની વધું કરી એટલે કે જ્યાનો અધિવાસી હોય તે રાજ્ય/સંધ્યા પ્રદેશની સરકાર દ્વારા આપવામ આવશે.

૩. કાર્યક્ષેત્ર

યોજના ફેઠળની શિષ્યવૃત્તિ માત્ર ભારતમાં અલ્યાસ કરવા માટે જ પ્રાપ્ત બનશે અને અરજદાર જ્યાંનો હોય એટલે કે જ્યાનો અધિવાસી હોય તે રાજ્ય/સંધ્યા પ્રદેશની સરકાર દ્વારા આપવામ આવશે.

૪. પાત્રતાની શરતો

- (૧) વિદ્યાર્થી અનુસૂચિત જાતિનો હોલો જોઈએ.
- (૨) એના માતા-પિતા/વાલીની વાર્ષિક આવક વાર્ષિક રૂ.૨.૦૦૮૦થી વધું જોઈએ નહીં.
- (૩) તે કેન્દ્રીય નિયિ-વ્યવસ્થા થયેલ પૂર્વ-મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ મેળવતો હોલો જોઈએ નહીં.

(૪) તે સરકારી શાળામાં અથવા સરકાર અથવા કેન્દ્રીય/રાજ્ય માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ દ્વારા માન્ય શાળામાં અલ્યાસ કરતા નિયમિત પૂરો સમયનો વિદ્યાર્થી હોલો જોઈએ.

(૫) કોઇપણ વર્ગમાં અલ્યાસ કરવા માટેની શિષ્યવૃત્તિ માત્ર એક જ વર્ષ માટે મળી શકશે વિદ્યાર્થીને વર્ગનું પુનરાવર્તન કરવું પડે તો એને બીજા વર્ષ (અથવા પછીના) વર્ષ માટે શિષ્યવૃત્તિ મળશે નહીં.

૫. માતા-પિતા/વાલીની વાર્ષિક આવક

જેમના માતા-પિતા/વાલીઓની તમામ સાધનોમાંથી વાર્ષિક રૂ.૨,૦૦,૦૦૦/- (અંકે રૂપિય બે લાખ પુરા) થી વધતી ન હોય એવા વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ ચૂકવવામાં આવશે.

નોંધ:- (૧) માતા-પિતામાંથી કોઈ એક જીવતું હોય ત્યાં સુધી થથા પ્રસંગ, તમામ સાધનોમાંથી કેવળ માતા-પિતાની આવકને જ ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે, અન્ય સંખ્યા, કમાત્તા હોય તો પણ એમની નહીં આવકને ધ્યાને લેવાની રહેશે નહીં.

આવકના એકરાર-પત્રમાં, આ આધારે, આવક જાહેર કરવાની છે જ્યાં માતા-પિતા બન્ને મૃત્યુ પામ્યાં હોય એવા કેસમાં જ વિદ્યાર્થીને એના અભ્યાસમાં સહાય કરતાં હોય તે વાતીની આવક ધ્યાનમાં લેવાની છે. કમાત્તા માતા-પિતામાંથી એકનું કમનસીબ મૃત્યુ થવાને લીધે જે વિદ્યાર્થીના માતા-પિતાની આવકને અસર થાય અને પરિણામે, યોજના ફેઠળ નિયત કરવામાં આવતી આવકની ટોચ-મર્યાદાની અંદર આવતો હોય તો આવો દુઃખ બનાવ્ય બને તે મહિનાથી, પાત્રતાના અન્ય શરતો તેઓ પરિપૂર્ણ કરે તેને આધિન રહીને, શિષ્યવૃત્તિ માટે પાત્ર બનશે આવા વિદ્યાર્થીઓ તરફથી શિષ્યવૃત્તિનાં ફોર્મ, અરજુઓ મળવાની છેલ્લી તારીખ વીતી ગયા પછી પણ, રહેમના આધારે વિયારણામાં લઇ શકાશે.

નોંધ:- (૨) ધરબાડા ભંથાને આવક વેરાના હેતુ માટે મુક્તિ આપવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી હોય તો વિદ્યાર્થીના માતા-પિતાને મળેલ ધરબાડા ભંથાને "આવક" ની ગણતરીમાંથી મુક્તિની આપવામાં આવશે.

નોંધ:- (૩) આવકનું પ્રમાણપત્ર કેવળ એકરાર લેવાનું જરૂરી બનશે એટલે કે એક વર્ષથી વધુ ચાલુ રહેનારા અભ્યાસકર્મમાં માત્ર પ્રવેશ વખતે રજુ કરવાનું રહેશે.

૫. શિષ્યવૃત્તિનું મૂલ્ય

શિષ્યવૃત્તિના મૂલ્યમાં, અભ્યાસકર્મના પૂરેપૂરા સમયગાળા માટે નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે.

- (૧) શિષ્યવૃત્તિ અને અન્ય ગ્રાન્ટ
- (૨) ખાનગી, બિન-સહાયિત (બિન અનુદાનિત)(નોન-ગ્રાન્ટે) માન્ય શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતાં વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે વધારાનું ભથ્થું વિગતો નીચે મુજબ છે.
- શિષ્યવૃત્તિ અને અન્ય ગ્રાન્ટના દર નીચે મુજબ રહેશે.

વાબત	બિન-નિવાસી વિદ્યાર્થી (ડેસ્કોલર) રૂ.	છાત્રાલય વાસી (હોસ્પિટલર) રૂ.
શિષ્યવૃત્તિ (રૂ.માસિક) (૧૦ માસ માટે)	૧૫૦	૩૫૦
પુસ્તકો અને એડહોક ગ્રાન્ટ (વાર્ષિક રૂ.)	૭૫૦	૧૦૦૦

- (૩) ખાનગી, બિન-સહાયિત (બિન અનુદાનિત)(નોન-ગ્રાન્ટે) શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતાં અનુસૂચિત જાતિઓના વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે વધારાનું ભથ્થું.

માનવ શંસાધન વિકાસ મંત્રાલય, ભારત સરકારશી દ્વારા અમલ કરવામાં આવેલ "માધ્યમિક તબક્કે વિકલાંગો માટે સમાવેશ શિક્ષણ"ની (IEDSS) કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના ફેઠળ, સરકારી સ્થાનિક સંસ્થામાં અને સરકાર સહાયિત માધ્યમિક તબક્કે અભ્યાસ કરતાં વિકલાંગ

વિદ્યાર્થીઓને અને "વિદ્યાર્થી લક્ષી અંગસૂત યોજના" ફેઠળ વાર્ષિક રૂ.3000/- લેખે સહાય પહેલેથી જઆપવામાં આવે છે.આમ હતાં બિન-સહાયિત (બિન અનુસૂચિત) (નોન-ગ્રાન્ટેડ) શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓને "માધ્યમિક તબક્કે વિકલાંગો માટે સમાવેશી શિક્ષણ" (IEDSS) ફેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા નથી તેથી ખાનગી બિન-સહાયિત માન્ય શાળાઓમાં વર્ગ ૮-૧૦ માં અલ્યાસ કરતાં અનુસૂચિત જાતિના વિકલાંક વિદ્યાર્થીઓ, આ યોજના ફેઠળ નીચે મુજબ ભથ્થા માટે પાત્ર બનશે.

ખાનગી બિન-સહાયિત શાળાઓમાં અલ્યાસ કરતા વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે ભથ્થા	રકમ (રૂ.માં)
(૧) અંધ વિદ્યાર્થીઓ માટે માસિક વાચક (રીડર) ભથ્થા	૧૫૦
(૨) વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે માસિક પરિવહન ભથ્થા (વિકલાંગ વ્યક્તિઓ અધિનિયમ ૧૯૮૫ માં વ્યાખ્યા કર્યા પ્રમાણે, શૈક્ષણિક સંસ્થાની મકાન-હાદની અંદર હોય એવી હોસ્ટેલમાં આવા વિદ્યાર્થીઓ રહેતા ન હોય તો)	૧૫૦
(૩) પગની નિઝન વિકલાંગતાવાળા સખત રીતે વિકલાંગ (અટલે કે ૮૦% અથવા વધુ વિકલાંગતાવાળા) બિન-નિવાસી વિદ્યાર્થીઓ/વિદ્યાર્થીનીઓ માટે માસિક એસ્કોટ ભથ્થા	૧૫૦
(૪) હેલ્પરની સહાયની જરૂર હોય એવા શૈક્ષણિક સંસ્થાની હોસ્ટેલમાં રહેતા સખત રીતે વિકલાંગ હોવાને કારણે અપંગને મદદ કરવાની ડાયાવાળા હોસ્ટેલના કોઇપણ કર્મચારીને મળવાપાત્ર માસિક હેલ્પર ભથ્થા	૧૫૦
(૫) મંદબુધ્યિના અને માનસિક રીતે બીમાર વિદ્યાર્થીઓને માસિક કોચિંગ ભથ્થા	૨૪૦

નોંધ:- વિકલાંગ, વ્યક્તિઓ (સમાનતક, અધિકારોનું રક્ષણ તથા સંપૂર્ણ સહભાગિતા) અધિનિયમ, ૧૯૮૫ ફેઠળ વ્યાખ્યા કર્યા પ્રમાણે વિકલાંગતા, રાજ્ય સરકાર/સંઘ પ્રદેશ વહીવટના સક્ષમ તબીબી સત્તાધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત કરાવવી પડશે.

૭. ઉમેદવારોની પસંદગી

- અનુસૂચિત જાતિના તમામ પાત્ર ઉમેદવારોને આ યોજનામાં નિયત કર્યા પ્રમાણેની શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવશે.
- ઉમેદવારો એક રાજ્યના વતની હોય, પરંતુ બીજા રાજ્યમાં અલ્યાસ કરતા હોય એમને તેઓ જે રાજ્યના વતની હોય તે રાજ્ય દ્વારા શિષ્યવૃત્તિઓ આપવામાં આવશે.

૮. એવોઈનો સમયગાળો અને નવીનીકરણ

- એક શૈક્ષણિક વર્ષમાં શિષ્યવૃત્તિ ૧૦ માસ માટે ચૂકવવામાં આવશે.
- સારી વર્તણું અને હાજરીમાં નિયમિતતાને અધીન રહીને એકવાર અપાયેલ એવોઈ

ચાલુ રહેશે. વિદ્યાર્થી વર્ગ-૮ પાસ કરે પછી વર્ગ-૧૦ માટે એનું નવીનીકરણ કરવામાં આવશે.

૮. શિષ્યવૃત્તિની ચૂકવણી

(૧) શિષ્યવૃત્તિ, તા.જલી એપ્રિલ અથવા પ્રવેશના મહિનો એ બેમાંથી જે મોડુલ હોય ત્યારથી જે મહિનામાં પરીક્ષાઓ પૂરી થાય તે માસ સુધી શૈક્ષણિક વર્ષના અંતે (રજાના દિવસ દરમિયાનની શિષ્યવૃત્તિ સહિત) ચૂકવવા પાત્ર છે. પરંતુ વિદ્યાર્થી મહિનાના ૧૦મા દિવસ પછી પ્રવેશ મેળવે તો પ્રવેશના મહિના પછીના મહિનાથી રકમ ચૂકવવામાં આવશે.

(૨) શિષ્યવૃત્તિના નવીનીકરણના કેસમાં અંગાઉના વર્ષમાં જે માસ સુધી શિષ્યવૃત્તિ ચૂકવવામાં આવી હતી તે માસ પછીના માસમાં તે ચૂકવવામાં આવશે.

(૩) તેથો જેના વતની હોય તે રાજ્ય/સંધ્યા પ્રદેશ વહીવટની સરકાર, આ અંગે એમણે નિયત કરેલા કાર્યપદ્ધતિ અનુસાર, પસંદ કરેલા વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિના નાણાં ચૂકવશે.

૧૦. એવોઈ ચાલુ રાખવા માટેની શરતો

(૧) શિષ્યવૃત્તિ, વિદ્યાર્થીની સતોષકારક પ્રગતિ અને વર્તણુક પર આપારિત છે. સંસ્થા શાળાના વડા દ્વારા કોઇપણ સમયે, જાણ કરવામાં આવે કે વિદ્યાર્થી પોતાની કસુરના કૃત્યાના કારણોથી સતોષકારક પ્રગતિ કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. અથવા હડતાલનો આશ્રય લેવામાં અથવા એમાં લાગ લેવા જીવી જેરંવતણુક સંબંધિત સત્તાધિકારીની પરવાનગી વિના હાજરીમાં અનિયમિતતાનો દીખ્યો છે તો શિષ્યવૃત્તિ મંજુર કરનાર સત્તાધિકારી પોતાને યોગ્ય લાગે તેટલી મુદ્દત માટે કાંતો શિષ્યવૃત્તિ રદ કરે અથવા રોક અથવા વધુ ચૂકવણી અટકાવે.

(૨) વિદ્યાર્થીએ ખોટી માહિતી/અધ્યરી, માહિતી/છુપાવેલી માહિતીથી શિષ્યવૃત્તિ મેળવ્યાનું માલૂમ પડશે તો એની શિષ્યવૃત્તિ તરત રદ કરવામાં આવશે અને શિષ્યવૃત્તિના ચૂકવેલી રકમ, સંબંધિત રાજ્ય સરકાર/સંધ્યાસિતના પ્રદેશ વહીવટ એકમ દ્વારા વિવેકાધિકારથી વસ્તુ કરવાની રહેશે. સંબંધિત વિદ્યાર્થીને બ્લેક લિસ્ટમાં (કાળીયારી) મૂકવામાં આવશે તેમજ હંમેશ માટે કોઇપણ યોજનાની શિષ્યવૃત્તિ માટે પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવશે.

(૩) વર્ષ દરમિયાન, જે અભ્યાસ માટે શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવી તે અભ્યાસ તે બંધ કરે/અધ્યવચ્ચે તો રાજ્ય સરકાર/સંધ્યાપ્રદેશ વહીવટના વિવેકાધિકારથી શિષ્યવૃત્તિની રકમ રીકડ કરવા વિદ્યાર્થી જવાબદાર છે.

૧૧. યોજનાનો પ્રચાર અને અરજીઓ મળાવવી

(૧) આ યોજનાનો અમલ રાજ્ય સરકારો/સંધ્યા પ્રદેશ વહીવટ મારફત કરવામાં આવશે. તમામ રાજ્ય સરકારો/સંધ્યાપ્રદેશો, યોગ્ય સમયે યોગ્ય રીતે યોજનાનો પ્રચાર કરશે અને રાજ્યના અગ્રણી સમાચાર પત્રોમાં, સ્થાનિક ભાષામાં જહેરાખબર, બહાર પાડીને અને

એમની સંબંધિત વેબસાઇટો અને અન્ય મીડિયા સાજ સામાન મારફતે જાહેરખર બંહાર પાડીને અરજુઓ મંગાવશે. અરજદારે પૂરી થયેલ અરજુ નીચે જણાવેલ નિયત સત્તાધિકારીને અરજુઓ મળવા માટે નિયત કરવામાં આવેલી છેલ્લી તારીખ પહેલાં મોકલવી જોઈએ.

(૨) રાજ્ય સરકારે, સ્થાનિક ભાષામાં યોગ્ય અરજુ ફોર્મ નિયત કરવાનું રહેશે તથા એને પોતાની વેબસાઇટ પર મુકવાનું રહેશે પાત્ર વિદ્યાર્થીઓ પાસે આ ફોર્મ સંપૂર્ણ પણ ભરાવી જમા કરાવવાની જવાબદારી સંબંધિત શાળાના સત્તાધિકારીઓની રહેશે અને એમને બ્લોક / જિલ્લા કક્ષાના સત્તાધિકારીઓને મોકલવાનું રહેશે રાજ્ય સરકારો/સંઘ પ્રદેશ વહીવટી તંત્રોએ યોજના ફેઠા શિષ્યવૃત્તિઓ મંજુર કરવાની સત્તાઓ, યોગ્ય જિલ્લા / બ્લોક કક્ષાના સત્તાધિકારીઓ / સંસ્થાના વડાઓને સોંપવાની રહેશે.

૧૨. અરજુ કાર્યપદ્ધતિ

- (૧) શિષ્યવૃત્તિની અરજુમાં નીચેનાંનો સમાવેશ થાંધા જોઈએ:
- (ક) નિયત ફોર્મમાં શિષ્યવૃત્તિ માટેની અરજુની એક નકલ ("કેશ" અને રીન્ડ્યુઅલ શિષ્યવૃત્તિ માટે) અલગ અરજુ ફોર્મ, સંબંધિત રાજ્યો/સંઘ પ્રદેશો દ્વારા નિયત કરવાના રહેશે.
- (ખ) ફોર્મમાં પાસપોર્ટ સાઇઝના ફોટોગ્રાફની એક નકલ ચોટાડી એનાપર વિદ્યાર્થીની સહી સાથે (કેશ શિષ્યવૃત્તિ માટે) રજુ કરવાનું રહેશે.
- (ગ) તફસીલદારના પદથી ઉત્તરતા ન હોય એવા અધિકૃત મહેસૂલી અધિકારીઓ યોગ્ય રીતે સહી કરેલ જાતિ પ્રમાણપત્ર (અસલમાં) રજુ કરવાનું રહેશે.
- (ધ) આવકનાં સોત બધાં સાધનોમાંથી યોક્કસ આવક જણાવીને સ્વરોજગાર વાળા માતા-પિતા/વાતીઓએ બિન-અદાલતી સ્ટેમ્પ પેપર પર સોગંદનામા સ્વરૂપે આવકનો એકરાર નોકરીએ રહેલાં માતા-પિતા/વાતીઓએ પોતાના નિયોક્તા પાસેથી આવકનું પ્રમાણપત્ર મેળવવું જરૂરી બનશે અને અન્ય પ્રાપ્તિ-સ્થાનોમાંથી કોઇ વધારાની આવક માટે બિન-અદાલતી સ્ટેમ્પ પેપર પાસોગંદનામા સ્વરૂપે તેઓ એકરાર રજુ કરશે.
- (ચ) અરજદારને આ યોજના ફેઠા ગયા વર્ષમાં શિષ્યવૃત્તિ મળી હોય તો, સંબંધિત સંસ્થા/શાળાના વડાએ જ યોગ્ય રીતે સામી સહી કરેલ અરજુ સાથે જોડેલ ફોર્મ પર શિષ્યવૃત્તિ સ્વીકારની પાવતી.

- (૨) બધી રીતે સંપૂર્ણ પણ ભરાયેલ પુરી કરેલી અરજુ ફોર્મ, ઉમેદવાર જે સંસ્થા/શાળામ હાજરી આપતા હોય અને છેલ્લે હાજરી આપી હોય તે સંસ્થા/શાળાના વડાને રજુ કરવાની રહેશે અને ચકાસણી પછી અને ફક્રા ૧૧.૨ માં જણાવ્યા પ્રમાણે સત્તાધિકારીને પોતાની ભલામણ સાથે સંસ્થાના વડાએ મંજુર કરનાર અધિકારી તરફ રવાના કરવાની રહેશે.

૧૩. શિષ્યવૃત્તિ ચુકવવાની રીત

લાભાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિની સમયસર અને બરાબર ચુકવણી સુનિશ્ચિત કરવા માટે, રાજ્ય સરકાર/સંઘપ્રદેશ વહીવટી તંત્રોએ પોસ્ટ ઓફિસ/બેંકોમાંના પોતાના ખાતાં મારફત શિષ્યવૃત્તિન

ચુકવણી સુનિશ્ચિત કરવી તમામ રાજ્ય સરકાર/સંધપ્રદેશ વહીવટી તંત્રો 'ઇ-ચુકવણી' પ્રથા સહિત શિષ્યવૃત્તિઓની ક્રમાયુદ્ધરવાળી વ્યવસ્થા પદ્ધતિનો અમલ કરશે.

૧૪. કેન્દ્રીય સહાયનું સ્વરૂપ અને શરતો

- (૧) આ યોજના કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના છે અને રાજ્ય સરકારો તથા સંધપ્રદેશ વહીવટી તંત્રો દ્વારા અમલ કરવાના રહેશે. જે એમની પ્રતિબધ્ય જવાબદારી ઉપરાત યોજના હેઠળના ખર્ચ માટે ભારત સરકાર પાસેથી ૧૦૦ ટકા કેન્દ્રીય સહાય મેળવવાની રહેશે. વર્ષ માટે રાજ્ય સરકાર/સંધપ્રદેશ વહીવટી તંત્રોની પ્રતિબધ્ય જવાબદારીઓના સ્તર અગાઉની પંચ વર્ષિય યોજનાની મુદ્દતના અંતીમ વર્ષ દરમિયાન યોજના હેઠળ એમણે કરેલ ખરેખર ખર્ચના સ્તરની સમક્ષ હશે અને એમણે પોતાના અંદાજપત્રમાં જોગવાઈ કરીને ભોગવવાનું રહેશે.
- (૨) ઘણાં રાજ્યો/સંધપ્રદેશો, એમના પોતાના શાંસાધનોમાંથી અનુસૂચિત જાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે કેટલીક પ્રકારની પૂર્વ-મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ યોજનાનો હાલમાં અમલ કરી રહેલ છે. વર્ગ-૮ અને ૧૦ ના અનુસૂચિત જાતિના વિદ્યાર્થીઓને રાજ્ય સરકાર પહેલેથી પૂર્વ-મેટ્રીક શિષ્યવૃત્તિ આપી રહી હોય તો તેમના દ્વારા (૧) સૂચિત કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના હેઠળ શિષ્યવૃત્તિ ઉપરાત તે દરે શિષ્યવૃત્તિ આપવાનું ચાલુ રાખી શકશે. અથવા તો,
- (૨) પોતાની યોજના પર પોતાનું ખર્ચ ઘટાડવાનું પસંદ કરે તો આમ કરેલી બચત અનુસૂચિત જાતિઓ માટેના અન્ય શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો પર જ ઉપયોગ કરવાનો રહેશે.
- (૩) શિષ્યવૃત્તિ પેટે કુલ કેન્દ્રીય ખર્ચનો ૧.૫ (દોઢ) ટકા સુધીનો ઉપયોગ વહીવટી ખર્ચ, વ્યવસ્થા, દેખરેખ-નિયંત્રણ અને મૂલ્યાંકન વર્ગે અંગે થશે. આ હેતુ માટે નાણાંનો ઉપયોગ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અથવા આ અંગે એમની પાસેથી મળેલી દરખાસ્તોના આધારે શિષ્યવૃત્તિની રકમ ઉપરાત એને રાજ્યો/સંધપ્રદેશો માટે છૂટા કરવામાં આવશે આમ હતો આ અંગભૂત ભાગ હેઠળ કોઇ નવી જગ્યાઓ ઉલ્લિક કરવામાં આવશે નહીં.

૧૫. પ્રતિબધ્ય જવાબદારીની રાજ્યો/સંધપ્રદેશોમાં તંબદીલ

હાલની પ્રથા અનુસાર, આવી યોજનામાં પ્રતિબધ્ય જવાબદારી, પછીની પંચવર્ષિય યોજનાના સમયગાળામાં પ્રથમ વર્ષ દરમિયાન રાજ્યો/સંધપ્રદેશોને તંબદીલ થાય છે. ૧૨મી પંચવર્ષિય યોજનાના પ્રથમ વર્ષ એટલે કે ૨૦૧૨-૧૩ દરમિયાન આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હોવાયી, પ્રથમવાર પ્રતિબધ્ય જવાબદારી ૧૨મી પંચવર્ષિય યોજનાના અંતે એટલે કે તા.૧/૪/૨૦૧૭થી રાજ્ય સરકારો/સંધપ્રદેશ વહીવટી તંત્રોને તંબદીલ કરવામાં આવશે.

૧૬. કેન્દ્રીય સહાય મળવા તથા છુટી કરવાની કાર્યરીતિ

- (૧) રાજ્યો/સંધપ્રદેશોને કેન્દ્રીય સહાય બે હપ્તાઓમાં છુટી કરવામાં આવશે. કોઇ હોય તો, ભૂતકાળમાં છુટી કરેલી કેન્દ્રીય સહાયના સંતોષકારક ઉપયોગને આધીન રહીને, શક્ય હોય

એટલું વર્ષના બીજા ત્રિમાસ (એપ્રિલ-જૂન) દરમિયાન, કેન્દ્રીય સહાયનો પ્રથમ હપ્તો એડહોક ધોરણે છુટો કરવામાં આવશે. યોજના ફેઠળ, રાજ્ય સરકારો/સંધ્યપ્રદેશ વહીવટી તંત્રો, કેન્દ્રીય સહાયની પોતાની સંપૂર્ણ દરખાસ્તો દર વર્ષ 30 મી. સપ્ટેમ્બર સુધીમાં રજૂ કરે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે, જે તમામ શરતો પરિપૂર્ણ કરવાને આધીન રહીને, 31 મી ડિસેમ્બર સુધીમાં છુટી કરવામાં આવશે. પછીના વર્ષની માંગણી સાથે અગાઉના વર્ષની કેન્દ્રીય સહાય માટેના ઓડિટ કરેલાં પત્રકો સાથે ઉપયોગ પ્રમાણપત્ર જોડવું પડશે. અગાઉના વર્ષની ગ્રાન્ટમાંથી વશવપરાયેલી અથવા બાકી રકમ માટે ફિસાબમાં નહીં લીધેલી રકમ કોઈ હોય તો, પછીના વર્ષની ગ્રાન્ટ છુટી કરતી વખતે સમાયોજિત (સરભર) કરવામાં આવશે.

(2) બેંકો/પોસ્ટઓફિસ ખાતાઓ મારફત, માસિક આધારે હોય તો વધુ સારુ વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિઓની સમયસર અને નિયમિત ચુકવણી સુનિશ્ચિત કરવાનું રાજ્ય સરકાર/સંધ્ય પ્રદેશ વહીવટી તંત્રો પાસે અપેક્ષિત છે. કેન્દ્રીય સહાય છુટી થતાં સુધી, રાજ્યના અંદાજપત્રમાંથી શિષ્યવૃત્તિઓ ચુકવવાનું અપેક્ષિત છે, જે સામે, ભરપાછ મારી શકાય, કેન્દ્રીય સહાયમાં કોઈ વિલંબને કારણે કોઈ પણ કેસમાં વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિની ચુકવણી રોકવી નહીં.

૧૭. દેખરેખ - નિયંત્રણ

યોજનાનો અમલ કરતી રાજ્ય સરકારો અને સંધ્યપ્રદેશ વહીવટી તંત્રો.

(૧) યોજના ફેઠળ લાભાર્થીઓના ડેટા અને ખર્ચ જેનો પ્રોફોર્માં અલગ રીતે નિયત કરવામાં આવશે તેમાં ત્રિમાસિક પ્રગતિ અહેવાલમાં નિયમિત રીતે ભારત સરકારને રજૂ કરશે યોજના ફેઠળ આપવામાં આવેલી નાણાંકીય સહાયનો ઉપયોગ બીજા કોઈ હેતુ માટે કરી શકાશે નહીં.

(૨) લાભાર્થીઓનો ડેટાબેઝ બનાવો જેને (ક) એમાં આધાર નંબરો (યુઆઇડી નંબર) લગાડીને યુ.આઇ.ડી.એ આએ સાથે જોડવામાં આને (ખ) શિષ્યવૃત્તિઓ જમા કરાવવા માટે યુ.આઇ.ડી.એ આએ યોગ્ય બનાવેલ બેંક ખાતા (યુ.હ.બી.એ) નો ઉપયોગ કરીને અને (ગ) લાભાર્થી ઓળખ માટે યુ.આઇ.ડી.એ આએ પ્રમાણિત સેવાઓનો ઉપયોગ કરીને

(૩) શિષ્યવૃત્તિઓ આપવાની આવશ્યક વિગતો સાથે એવોઈ પ્રાપ્ત કરનારાઓની સંસ્થાવાર યાદી જિલ્લા કક્ષાએ એન.આઇ.સી.ની વેબસાઇટ પર પ્રદાન કરવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરો.

(૪) વિદ્યાર્થીઓની શિષ્યવૃત્તિ સંબંધિત ફરિયાદોના નિવારણ માટે રાજ્ય અને જિલ્લાકક્ષાએ ફરિયાદ નિવારણ અધિકારીઓ પદનામિત કરો.

૧૮. યોજનાની જોગવાઈમાં ફેરફાર

ભારત સરકારના વિવેકાધિકારથી કોઈપણ સમયે આ યોજનાની જોગવાઈઓમાં ફેરફાર કરી બાબતો